

UMETNE PROTEINSKE NANOSTRUKTURE

Dr. Helena GRADIŠAR

Gozdarski inštitut, september 2014

Kemski inštitut
Ljubljana
Slovenija

National Institute
of Chemistry
Slovenia

Laboratorij za biotehnologijo

Kemijski inštitut, EN-FIST

Sintezna biologija

Naravna imunost

- * logične operacije v celicah
- * bionanomateriali

Kemijski inštitut
Ljubljana
Slovenija

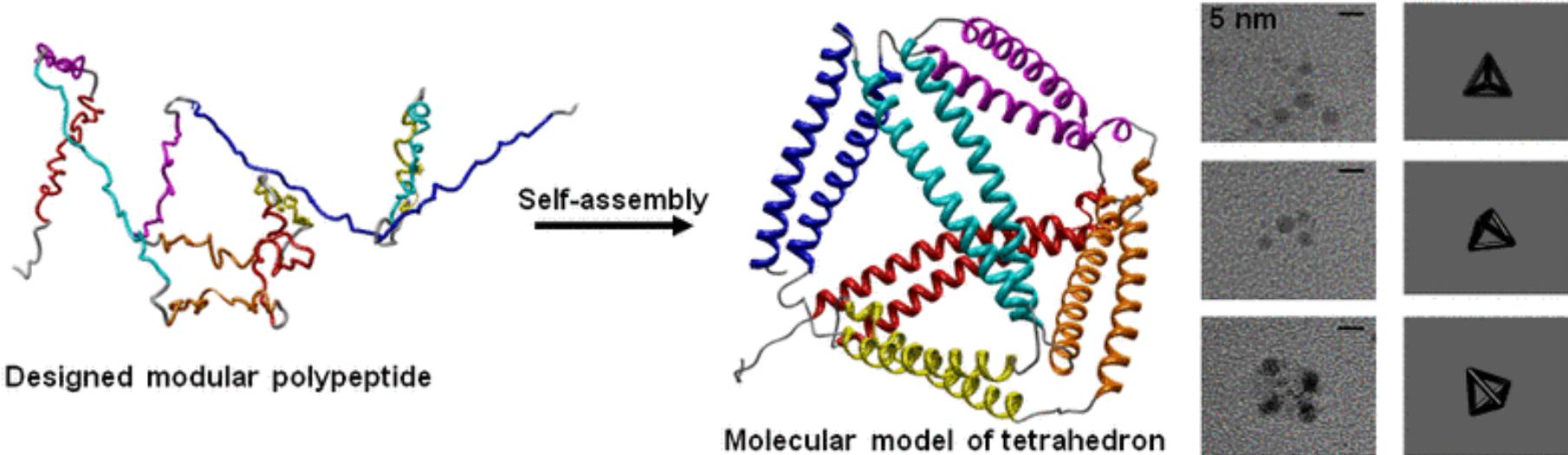
National Institute
of Chemistry
Slovenia

Design of a single-chain polypeptide tetrahedron assembled from coiled-coil segments pp362 - 366

Helena Gradišar, Sabina Božič, Tibor Doles, Damjan Vengust, Iva Hafner-Bratkovič, Alenka Mertelj, Ben Webb, Andrej Šali, Sandi Klavžar & Roman Jerala

doi:10.1038/nchembio.1248

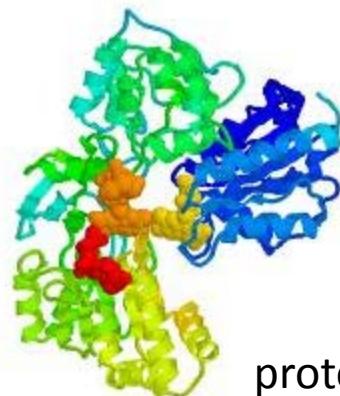

"It is a piece of great work in the field of programmed biomacromolecular self-assembly," said chemist Chengde Mao of Purdue University in Indiana, who was not involved in the study. "The beauty of the strategy is its simplicity."

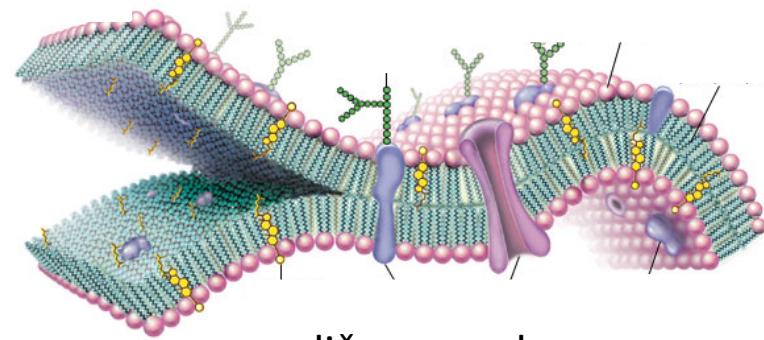
Naravne nanostrukture

DNK

proteini

celična membrana

modularnost in samosestavljanje

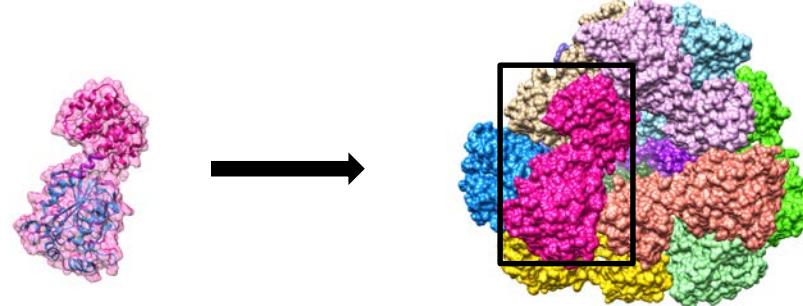
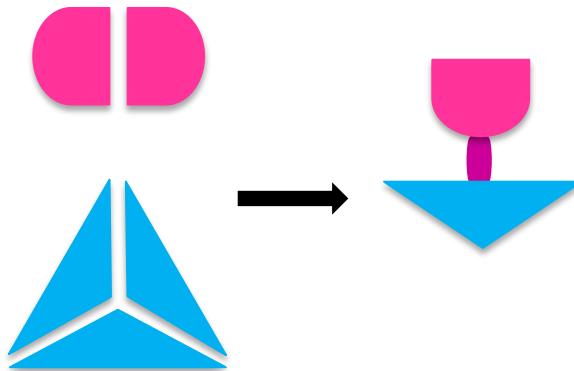
BIONANOTEHNOLOGIJA

načrtovanje umetnih nanostruktur - poznavanje naravnih zakonitosti

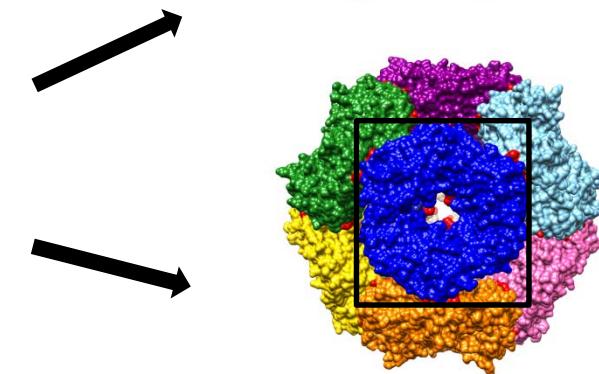
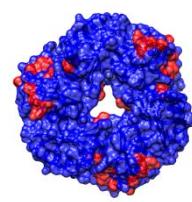
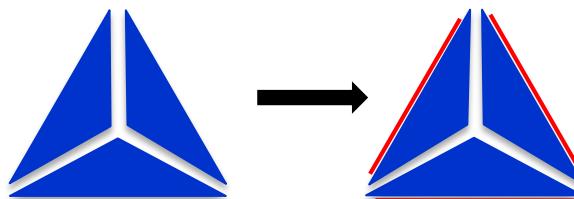
Umetne proteinske nanostrukture

1. Povezovanje naravnih domen

Padilla et al., PNAS 2001
Lai et al., Science 2012

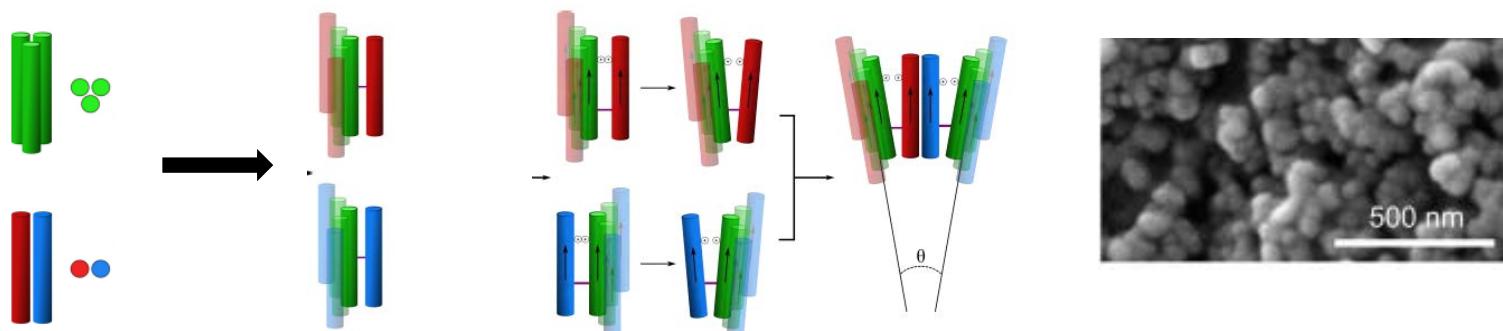
2. Interakcijske domene iz naravnih domen

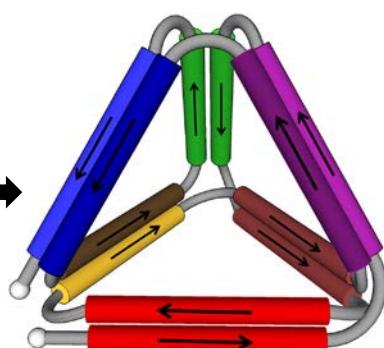
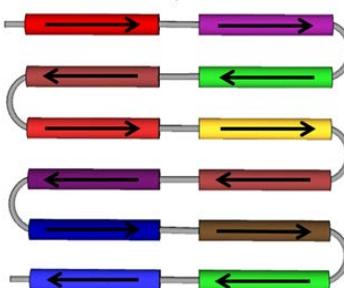
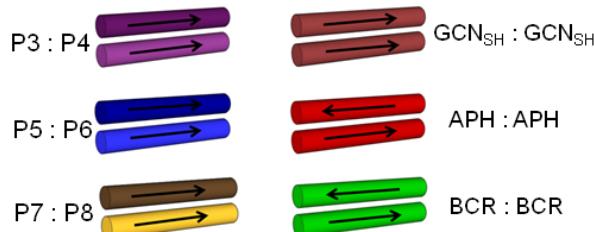
King et al., Science 2011

Umetne proteinske nanostrukture

3. Modularni princip za gradnjo nanokletke

4. Načrtovano modularno zvitje proteina

set *de novo* načrtovanih modulov

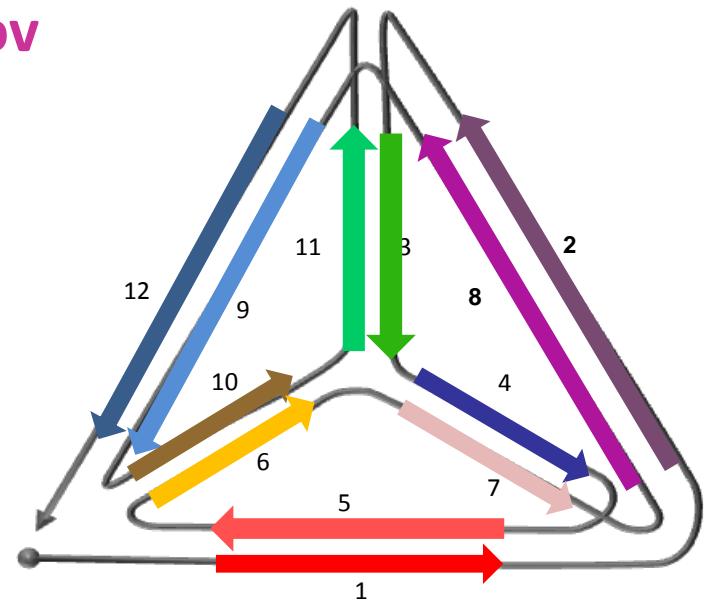
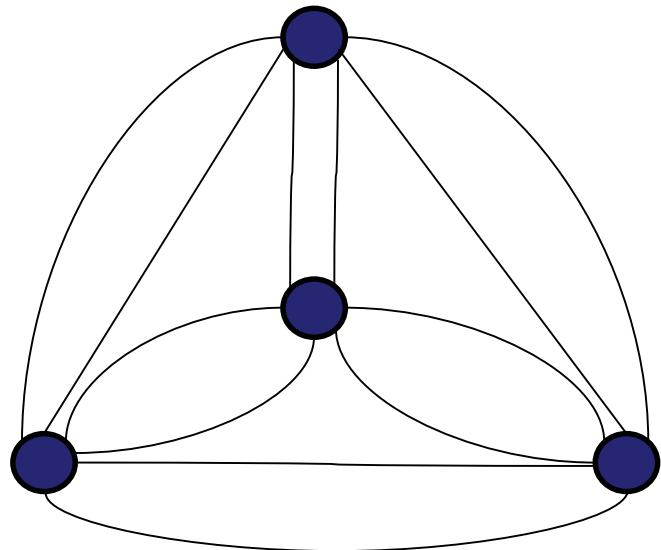
topološka rešitev

tetraedrska struktura

Gradišar et al., Nature Chemical Biology 2013

Topološka analiza poti, ki opiše tetraeder

Matematično modeliranje Teorija grafov

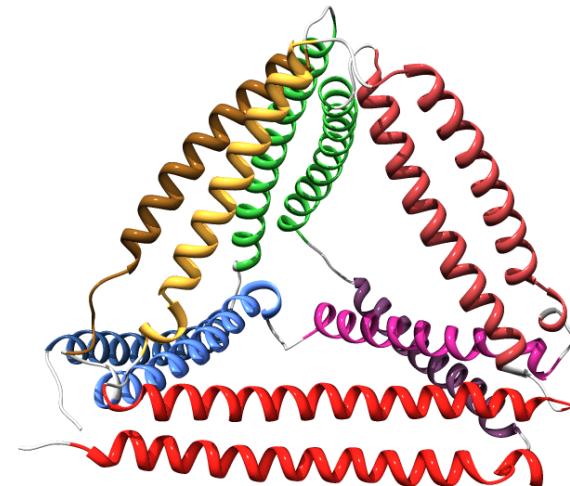

Ali lahko z **eno verigo** opišemo tetraeder, pri čemer vsak rob prečkamo **natanko dvakrat** ?

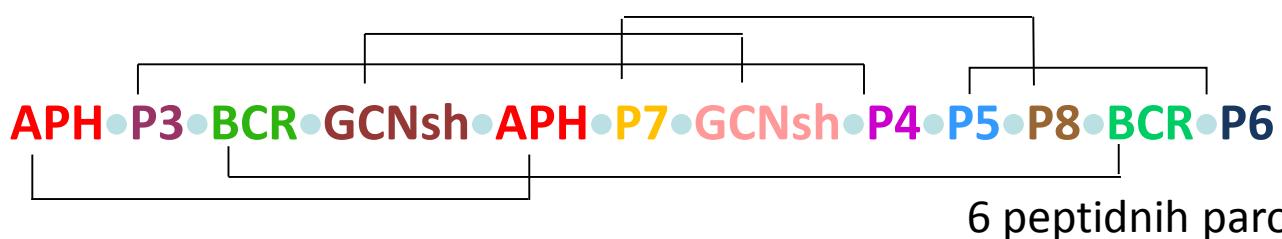
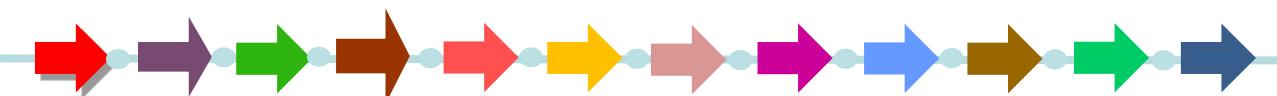
Topološka rešitev. Vrstni red korakov je **natančno določen**.

Načrtovanje polipeptidne verige, ki se zvije v tetraeder

Ali lahko pripravimo tetraeder iz **ene polipeptidne verige**, sestavljene iz 12-ih povezanih peptidnih segmentov, ki paroma tvorijo **ovite vijačnice** ?

Polipeptid TET12

Vrstni red peptidnih segmentov je natančno določen.

Polipeptid TET12

Aminokislinske sekvence **de novo** načrtovanih peptidnih segmentov

- MKQLEKELKQLEKELQAIKEKQLAQLQWKAQARKKKLAQLKKKLQA
- SPEDEIQQLEEEIAQLEQKNAALKEKNQALKYG
- DIEQELERAKASIRRLEQE VNQERSRMAYLQTLLAK

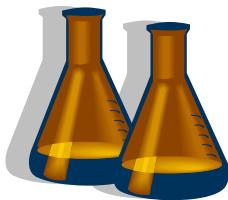
.....

Aminokislinska sekvenca polipeptida TET12

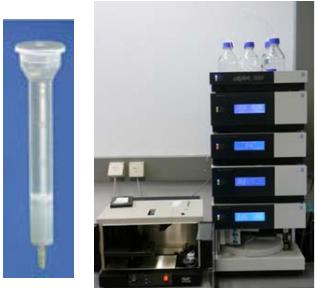
MKQLEKELKQLEKELQAIKEKQLAQLQWKAQARKKKLAQLKKKLQASGPG
SPEDEIQQLEEEIAQLEQKNAALKEKNQALKYGSGPGDIEQELERAKASIR
RLEQE VNQERSRMAYLQTLLAKSGPGQLEDKVEELLSKNYHLENEVARLK
KLVGSGPGMKQLEKELKQLEKELQAIKEKQLAQLQWKAQARKKKLAQLKK
KLQASGPGSPEDEIQA LEEKNAQLKQEIAALEEKNQALKYGSGPGQLEDK
VEELLSKNYHLENEVARLKKGSGPGSPEDKIAQLKQKIQALKQENQQLE
EENAALEYSGPGSPEDENAALEEKIAQLKQKNAALKEEIQALEYSGPG
SPEDKIAQLKEENQQLEQKIQALKKEENAALEYSGPGDIEQELERAKASIR
RLEQE VNQERSRMAYLQTLLAKSGPGSPEDKNAALKEEIQALEEENQALE
EKIAQLKYGHHHHHH

Produkcija, izolacija in zvitje TET12

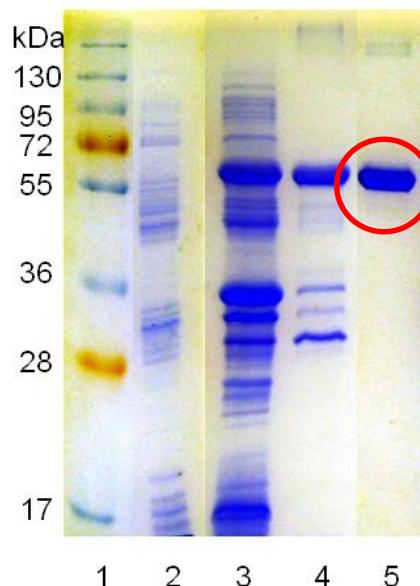
Produkcija v bakteriji *E.coli*

Izolacija iz IB

SDS-PAGE

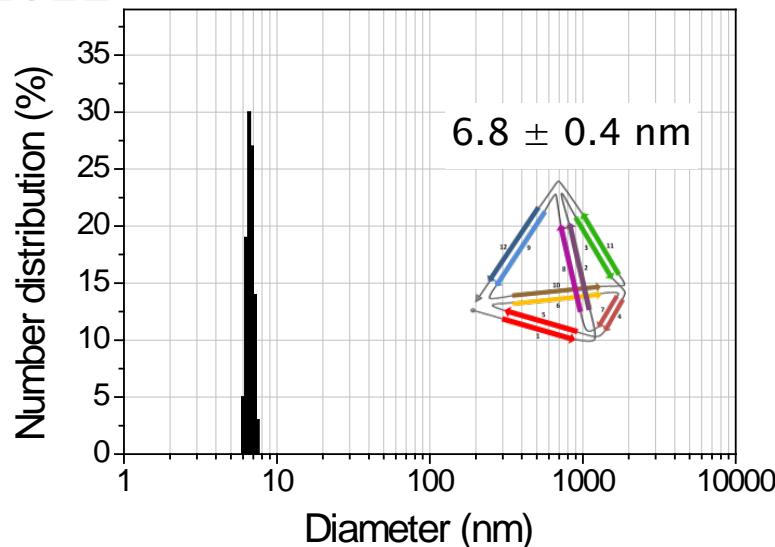
Samoestavljanje

- dializa pri nizki konc. proteina ($5 \mu\text{g/ml}$)
- karakterizacija vzorcev
- merjenje velikosti delcev (DLS) in deleža vijačnega zvitja (CD), pomembnost pravilnega zaporedja segmentov, opazovanje struktur z AFM in TEM

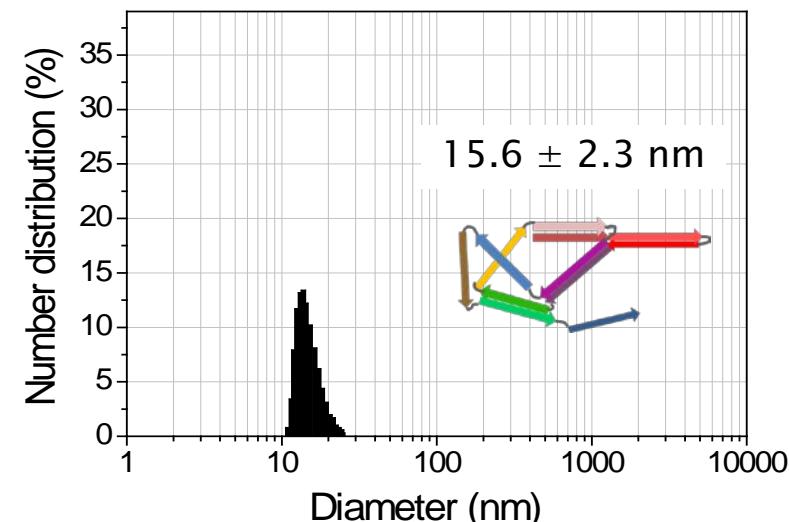
Afinitetna
kromatografija
HPLC-RP

Pravilni vrstni red segmentov definira strukturo

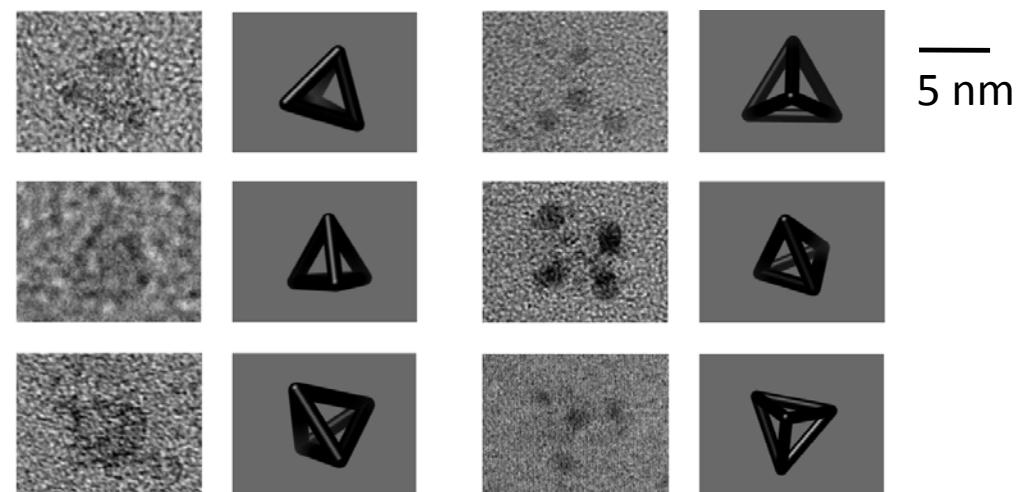
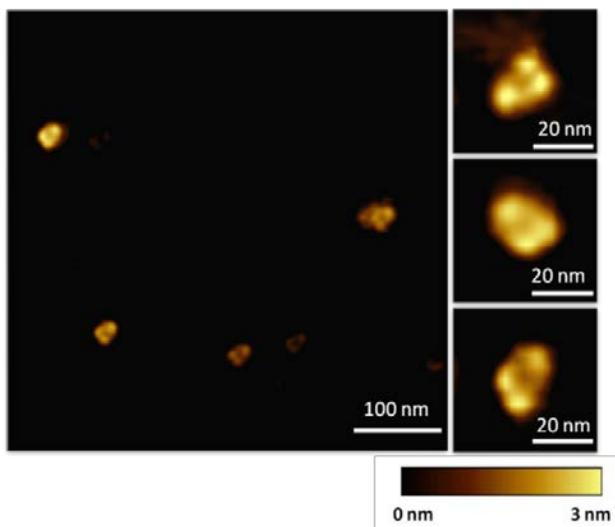
TET12

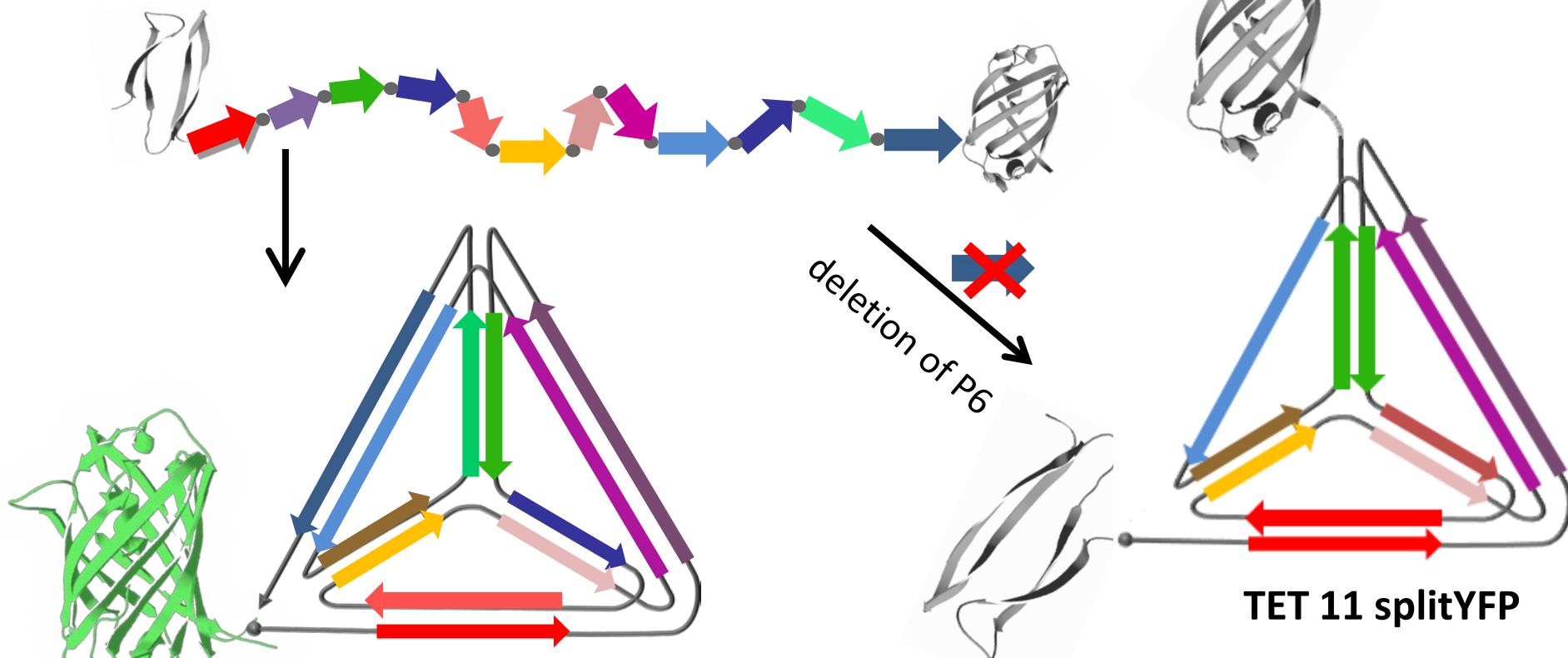
TET12scr zamenjan vrstni red segmentov

Vizualizacija nastalih struktur z AFM in TEM

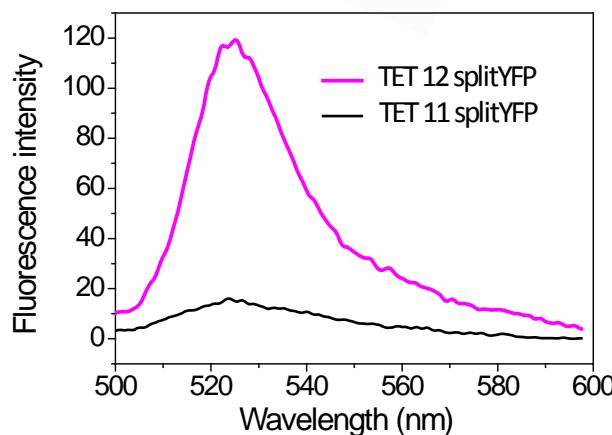

Konca verige se srečata v istem oglišču

TET 12 splitYFP

TET 11 splitYFP

merjenje
fluorescence

Zaključek

→ Razvili smo **novo strategijo** za gradnjo samoestavljivih nanostruktur iz ene proteinske verige - ***PROTEINSKI ORIGAMI***

Nadaljnje delo

- Povečanje seta peptidnih parov, ki tvorijo ovite vijačnice
- Načrtovanje kompleksnejših proteinskih nanostruktur
- Funkcionalizacija nanostruktur (izboljšanje biokatalize, priprava bionanomaterialov, dostava zdravil, cepiva)

Zahvala

Prof.dr. Roman Jerala KI, ENFIST

Sabina Božič KI

Tibor Doles KI, ENFIST

Prof.dr. Sandi Klavžar FMF

Dr. Iva Hafner Bratkovič KI

Dr. Andrej Šali, Dr. Ben Webb, UCSF

Damjan Vengust IJS

Dr. Alenka Mertelj IJS

Slovenian iGEM 2009 team

Sabina Božič

Nika Debeljak

Tibor Doles

Urška Jelerčič

Anja LukanŠpela Miklavič

Marko Verce

Kemijski inštitut
Ljubljana
Slovenija

CENTER ODLIČNOSTI

Javna agencija
za raziskovalno dejavnost
Republike Slovenije